

Sisäasianministeri
Maahanmuutto-osasto
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Lausuntopyyntö koskee uutta lakia kotoutumisen edistämiseksi.

Voimassaolevaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvanpaikan hakijoiden vastaanotosta (493/1999) säätelevään lakiin on tehty useita erillismuutoksia. On erittäin hyvä, että lakia selvennetään muun muassa vastuunjaon osalta sekä useat lakiin tehdyt erillismuutokset kootaan vastaamaan tämän hetken tilannetta. Maahanmuutto on lisääntynyt ja muuttanut muotoaan ajan saatossa ja on perusteltua ottaa laissa huomioon toimintaympäristön muutokset kotoutumisen edistämiseksi. Maahanmuuttajat ovat osaamiseltaan ja taustoiltaan heterogeeninen ryhmä. Lain soveltamisala tulee pitämään sisällään kaikki maahanmuuttajat lukuun ottamatta turistiluotoisesti maahan muuttaneita. Tällä varmistetaan se, että toimenpiteitä tarjotaan kaikille maassa asuville, jotka täyttävät kyseisen palvelun saamisen edellytykset.

Uudistuksen eräs päätavoite on lisätä painopistettä kotoutumisen alkuvaiheen. Rovaniemellä on alkanut jo vuonna 2009 Euroopan sosiaalirahaston rahoittama Kumppanuushanke Verso, jonka toteutuksesta vastaa Rovaniemen kaupunki ja jonka osatoteuttaja on Rovaniemen Setlementti ry. Kumppanuushanke Verso toteutetaan ajalla 2009 – 2013. Hankkeessa panostetaan kotouttamista tukevien toimintojen nopeaan aloittamiseen, suomen kielen alkuvaiheen opiskeluun ja toiminnallisten oppimismenetelmien kehittämiseen. Toiminnan kehittämisessä eräänä painopistealueena on ollut arkipaja-toiminnan käynnistäminen. Sen tarkoituksena edistää maahanmuuttajan sosiaalista selviytymistä erilaisissa arjen tilanteissa. Näitä arkitaitoja ovat muun muassa asumiseen liittyvät taidot ja säännöt, kaupassa käynti, rahan arvo ja pukeutuminen.

Tavoitteena olevan valtion ja kuntien sekä järjestöjen yhteistyön tehostaminen yli hallintorajat ylittävin toimin on maahanmuuttajan kotoutumisen onnistumisen kannalta ratkaisevaa saadun kokemuksen perusteella. Kotoutumisen alkuvaiheen toimintakokonaisuuksien kehittäminen niin, että siihen nivotaan jo alkuvaiheessa työelämävalmiuksien kehittäminen sekä erilaisten yksilöllisten polkujen luominen vastaamaan maahanmuuttajan palvelutarvetta on kotoutumisen edellytys.

On tärkeää kannustaa maahanmuuttajaa omaehtoiseen koulutukseen. Lakia tulisi kuitenkin tarkentaa siltä osin sekä säilyttää lakiin ne rinnasteiset toimenpiteet, jotka voidaan no. räätälöidä maahanmuuttajan kotoutumisen edistämiseksi. Maahanmuuttajissa on myös henkilöitä, jotka eivät oman taustansa vuoksi jaksa ja/tai kykene olemaan kokopäivätoiminnassa varsinkaan kotoutumisen alkuvaiheessa. Myös heidän osaltaan työelämävalmiuksien kehittäminen osana prosessia olisi tärkeää.

Selkeyttämistä olisi kuitenkin yhä muun muassa erityiskorvauksien myöntämisenperusteissa. Ko. myöntämisperusteisiin tulisi luoda koko valtakunnan tasolla yhteiset kriteerit. Tällä hetkellä käytännöt ovat vielä kirjavia. Epäselvyyksiä on muun muassa siinä milloin erityiskorvauksia haetaan, mitkä myöntämisen kriteerit tulisi vähintään toteutua sekä mikä on myönnettävä korvausmäärä. Valtion tulisi myös korvata kaikki kustannukset huolimatta siitä, onko maahanmuuttaja saanut Suomen kansalaisuuden. Todelliset kustannukset tulisi korvata heti kun niitä alkaa muodostua kunnassa.

Neljän vuoden laskennallinen korvausaika tulisi koskea kaikkia lain soveltamisalaan kuuluvia henkilöitä eikä ainoastaan kiintiöpakolaisia. Laskennallisten korvausten tulisi myös vastata todellisia toiminnasta aiheutuvia kustannuksia.

Valtion kotouttamisohjelma luo puolestaan jatkossa hyvät edellytykset jäsentää kotouttamistyötä paikallisella tasolla.

Rovaniemellä 24.6.2010

Mirja Kangas, sosiaaliturvan johtaja
Hyvinvointipalvelut
Hallituskatu 7
96100 Rovaniemi